

Grijze Alk bij de Bruine Bank

*DILUTED RAZORBILL NEAR THE BROWN RIDGE,
SOUTHERN NORTH SEA*

M.F. Leopold, R.S.A. van Bemmelen & H. Verdaat

IMARES-Texel

Het zeegebied rond de Bruine Bank, ongeveer halverwege tussen IJmuiden en Engeland, herbergt in de winter grote aantallen Zeekoeten *Uria aalge* en Alken *Alca torda* (Camphuysen & Leopold 1994; Berrevoets & Arts 2002). Gedurende deze en komende winters zal het ornithologisch belang van het Bruine Bank gebied worden onderzocht en zullen dichtheden en verspreiding van zeevogels, maar in het bijzonder van Zeekoet en Alk, beter in kaart worden gebracht door middel van sloopstellingen. Tijdens de eerste surveys, in de winter 2009/2010, werden opnieuw hoge dichtheden alkachtigen gevonden, met soms een geconcentreerd voorkomen van Alken: reden te over dus om alert te zijn op binnendrijvende olievlekken!

Op 26 januari 2010 inventariseerden we een deel van het gebied, tussen 53°30' en 53°40'N en tussen 3° en 4°E. Er werden die dag 111 Alken gezien, waarvan 85 voorbij vliegend, meest in zuidoostelijke (39) en zuidelijke (26) richtingen. In een dergelijk zuidwaarts vliegend groepje van 5 Alken vloog een opvallend licht-gekleurd exemplaar mee. Deze vogel was lichtgrijs waar andere Alken diepzwart zijn. De grijstint was vergelijkbaar met die van de bovendelen van een Zilvermeeuw. Alle vogels in dit groepje, inclusief de grijze, waren in winterkleed. De vogels vlogen op circa 500 m voor ons schip langs, met een noordoosten wind (4 Bft) in hun rug. Tijd om een foto te maken was er helaas niet.

Afwijkend gekleurde alkachtigen zijn vaker waargenomen (zie bijvoorbeeld de voormalige Nieuwsbrief NZG 5 (1-3)). Dirk Kuiken vond op 30 oktober 1989 bij Harlingen een Zeekoet met een vergelijkbare kleurafwijking als de door ons waargenomen Alk: deze vogel bevindt zich thans in de collectie van Ecomare op Texel (Leopold & Keijl 2004). Het gaat hierbij om *dilutie*: een genetisch bepaalde lage concentratie van eumelanine, het pigment dat veren van alkachtigen hun donkere kleur geeft (van Grouw 2006). Door de lage concentratie pigment worden deze veren grijs in plaats van donkerbruin (Zeekoet) of zwart (Alk).

De meest voorkomende kleurafwijking bij alkachtigen is vermoedelijk leucisme. Hierbij zijn hier en daar (tot overal) veren wit in plaats van donker, waardoor een bonte vogel of een schijnbare albino ontstaat (Van den Abeele 2002; van Grouw 2006). De enige

kleurmutant-Alk die we in de literatuur hebben kunnen vinden was een geheel witte vogel die ruim 170 jaar geleden werd geschoten in Schotland (Drummond Hay 1899-1880): "...an Albino Razorbill shot by me a little above the Island of May in the Firth of Forth, on the 13th of May 1836. It is a beautiful specimen, with pure yellowish-white bill and legs, the whole plumage of the purest white, and is still in good preservation in my collection at Megginch." Een echte albino zal dit overigens niet geweest zijn, want vogels met deze kleurafwijking worden in de natuur niet oud (van Grouw 2006) en aangezien hij in mei werd "verzameld" kan het geen heel jonge vogel zijn geweest.

Summary

We report a sighting of a grey Razorbill, near the Brown Ridge in the Southern North Sea, on 26 January 2010. The bird flew by in a group of five, all of them, including the aberrantly coloured bird were in winter plumage. Plumage parts that are normally black in Razorbills were pale grey in this individual. This colour aberration, in which pigment concentrations are strongly reduced, is called 'diluted'. Colour aberrations in Razorbills might be rare: we only found one earlier case, of an all-white bird shot in the Firth of Forth in 1836.

Referenties

- Van den Abeele D. 2003. Aanmaak van eumelanine - Production of eumelanin. Mutavi Nieuwsbrief/Newsletter. <http://www.mutavi.info/index.php?news=archive>
- Berrevoets C.M. & F.A. Arts 2002. Ruimtelijke analyses van zeevogels: verspreiding van de Alk/Zeekoet op het Nederlands Continentaal Plat. Rapport RIKZ/2002.039, Middelburg.
- Camphuysen C.J. & M.F. Leopold 1994. Atlas of seabirds in the southern North Sea. IBN Research report 94/6, NIOZ Report 1994-8, Institute for Forestry and Nature Research, Netherlands Institute for Sea Research and Dutch Seabird Group, Texel.
- Drummond Hay H.M. 1899-1880. Notes on the birds of the basin of the Tay and its tributaries. The Scottish Naturalist 5: 345.
<http://www.archive.org/stream/scottishnaturalist05pert#page/345/>
- van Grouw H. 2006. Not every white bird is an albino: sense and nonsense about colour aberrations in birds. Dutch Birding 28: 79-89.
- Leopold M.F. & G.O. Keijl 2004. Meer zeevogels met kleurafwijkingen. Nieuwsbrief NZG 5(2): 2-3.

Adresgegevens auteurs:

Mardik Leopold, Rob van Bemmelen & Hans Verdaat

IMARES, postbus 167, 1790 AD Den Burg, Texel, mardik.leopold@wur.nl